

Akıl Niçin Özgürleştirilmeli?

Editörün Notu: Aşağıdaki makale Bob Avakian'ın mimarı olduğu komünizmin yeni sentezini destekleyen okurumuz Rajko Tomas tarafından web sitemize iletilmiştir. Konuya ilişkin her tür görüş ve yorumunuzu bizlerle paylaşabilirsiniz.

“Tanrı olmadığına, tanrıya inancın ve din çerçevesinde organize cehalet ve batıl inançların hem çok büyük zarar verdiği hem de radikal anlamda farklı ve daha iyi bir dünya için verilen mücadelenin önünde doğrudan engel oluşturduğuna dair anlayış -seçenek değil, bilimsel anlayış- aktif olarak savunulması ve uğrunda mücadele verilmesi çok yaşamsal olan bir konudur.” [\[1\]](#)

Bob Avakian

Geçtiğimiz günlerde Türkiye Diyanet İşleri Başkanlığı Din İşleri Yüksek Kurulu, Ankara Barosu'nun kamuoyunda tartışmalara neden olan son derece haklı ve önemli eleştirilerine [\[2\]](#) karşı, arkasına doğrudan AKP – MHP başta olmak üzere toplumdaki çeşitli İslamcı, gerici ve faşist kurum ve şahısların desteğini de alarak bir yanıt verdi. Yanıtları savundukları ve egemen kılabilmek için yoğun çaba sarfettikleri ideolojik yönelimlerinin açık bir şekilde görülebilmesi açısından önemliydi. Din İşleri Yüksek Kurulu'ndan yapılan yazılı açıklamada, İslam dininin “getirdiği ilahi hakikatlerle, insanlığın varoluşsal sorularına cevap veren, insan ve toplum hayatını en uygun biçimde düzenleyen, dünyayı insanlık onuruna yaraşır bir biçimde yaşanılır bir yer haline getirmeyi hedefleyen son hak dini olduğu” belirtildi. Bu açıklamada ayrıca “İnsanlığın bu hedefe ulaşabilmesi için İslam; hayatı, vicdanı, nesli, aklı, **malı** ve çevreyi korumak ve bunlara yönelen **tehditleri bertaraf etmek** için temel kurallar getirmiş ve müntesiplerinden bu

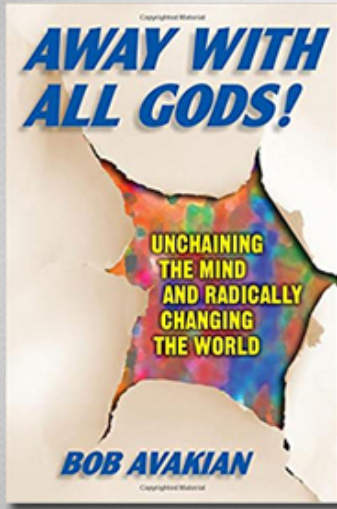
*kurallara tam bir duyarlılıkla uymalarını istemiştir. **Gayrimeşru cinsel ilişkilerin** her türü ve biçimini günah sayıp yasaklamak da söz konusu **ilke ve kurallar** çerçevesinde bir yaklaşımdır. Bu yaklaşım, Kur'an-ı Kerim'den önceki kutsal kitaplar olan **Tevrat ve İncil'de de aynen vurgulanmıştır**" [\[3\]](#) ifadeleri yer aldı.*

Din İşleri Yüksek Kurulu'nun bu açıklamaları, aklın özgürleşmesini istemeyen ve halk kitleleri üzerinde ağır bir eşitsizliğin prangalarını güçlendirmek isteyen baskıcı ve sömürücü bir ideolojinin dünya görüşünü açık bir şekilde yansıtmaktadır. Bununla birlikte açıklama baştan sona tutarsızlıklar, çelişkiler, ötekileştirme ve açık bir tahakküm ilişkisini yücelten belirli yaklaşım ve önermelerden oluşmaktadır. Şüphesiz Din İşleri Yüksek Kurulu'nun açıklaması doğaçlama olmayan, sistematik bir mantığa dayanıyor. Bu mantık en genel ifadesi ile bilime, bilimsel yöntem ve yaklaşıma karşı olan, fenomenleri rasyonel aklın değil de kurgulanmış aşkın bir ilahi gücün referansı ile ele alan metafiziğin mantığıdır. Ve bu doğrultuda yalnızca "gericilik" denilerek geçiştirilemeyecek bir yaklaşımın ifşasını gerektirmektedir. Bu yaklaşımın hangi çelişkilerin ürünü olarak yapılandığı doğru şekilde bilinirse halk kitlelerin her tür baskı ve sömürü ilişkisini bilinçli olarak ortadan kaldırabilmesi de mümkün hale gelecektir. Bu açıdan konu yalnızca bir eşcinsellik meselesi olarak da düşünülmemelidir. Eşcinsel bireyler de dahil olmak üzere, halkın baskı ve sömürüye uğrayan tüm kesimlerinin karşılarındaki ideolojiyi doğru şekilde tanınması ve bundan kökten kurtulabilmeleri için gerekli donanıma sahip olmaları gerekmektedir. Dini ideolojinin insan düşmanı, ataerkil ve özel mülkiyetin korunmasına yönelik binlerce yıllık tarihsel misyonunu anlayabilmek bu sürecin kritik halkalarından biridir. Bu bilim ve akıl düşmanı ideolojinin nasıl geliştiğini ve kendi iç tutarsızlıklarının her yönden ortaya koyabilmek özellikle faşizmin pek çok ülkede yükselişte olduğu mevcut dünya koşulları bağlamında önemli bir sorumluluktur da.

Tüm Tanrılardan Kurtulmak!

Devrimci Komünist Parti ABD Başkanı Bob Avakian'ın 2014 yılında El Yayınları tarafından Türkçeye kazandırılan *“Aklı Özgürleştirmek ve Dünyayı Değiştirmek İçin: Tüm Tanrılardan Kurtulun!”* başlıklı çalışması bugünden kökten farklı daha iyi bir dünya için mücadele eden başta ezilen halklar olmak üzere toplumun tüm kesimlerine dini ideolojinin bozucu ve köleleştirici etkisine karşı büyük bir rehber sağlamaktadır. Bob Avakian'ın bu çalışması temel olarak iki önemli konuşmasından oluşmaktadır. Bunlardan ilki 2004 yılında yaptığı *“Tanrı Yoktur – Tanrısız Kurtuluşa İhtiyacımız Var”* başlıklı konuşmasıdır, diğeri de 2006 yılında gerçekleştirdiği 7 Konuşma'nın bir bölümüdür: *“Komünizm ve Din: Örgütlenerek Özgürleşmek – Gerçek Dünyayı Değiştirmek İçin Devrim Yapmak, Görünmeyen Şeylere Bel Bağlamamak”*.

“Tüm Tanrılardan Kurtulun!” çalışmasında, dini ideolojinin bütün bir mantığının maddi olmayan, gözle görülmeyen, ancak “inanç” gibi “özel” bir yolla farkına varıldığı iddia edilen, fakat bütün bu özelliklerinin yanında aynı zamanda “fiilen” “nesnel” olarak yani gerçeklikte var olduğu iddia edilen bir yaratıcı ve kural koyucu tanrı kurgusu üzerinden yapılandığına dikkat çeken Bob Avakian, böylesi bir tanrıya atfedilen sıfatların ve çeşitli eylemlerin esasen nasıl bir “canavarı” betimlediğini, yine böylesi bir tanrının elçileri aracılığıyla insanlığa sunduğu yasa ve ahlaki ilkelerin ne derece çelişkili olduğunu, ayrıca bütün bu ilkelerin temel olarak toplumda belirli bir sınıfın çıkarlarının ifadesi olduğunu pek çok örnekle detaylı olarak gösterir. Avakian üç büyük tek tanrılı din olan Musevilik, Hristiyanlık ve İslam'ın temel öğretilerini ve peygamberlerinin konumlarını çalışmasında kronolojik olarak detaylı şekilde analiz eder.

TÜM TANRILARDAN KURTULUN!

Bob Avakian

Bob Avakian'ın 2014 yılında El Yayınları tarafından Türkçeye kazandırılan "Aklı Özgürleştirmek ve Dünyayı Değiştirmek İçin: Tüm Tanrılardan Kurtulun!" başlıklı çalışması dini ideolojinin bozucu ve köleleştirici etkisine karşı büyük bir rehber sağlamaktadır.

Bob Avakian, konu özel mülkiyetin ve köleliliğin korunması ve kadınlar ve çocuklar üzerindeki ataerkil baskıcı ilişkilerin devamlılığının sağlanması olunca, aslında bu üç büyük dinin nasıl büyük bir tutarlılık içinde olduğunu ortaya koyar. Bütün bu unsurlar açısından her üç dinin de yaklaşımı, acımasız bir cezalandırma, "günah" ve yine bu belirlenmiş günahların bağlamında bir "affetme" mantığından öteye geçmez. Bu doğrultuda bir yanda ezen sınıfların sözcülüğüne soyunmuş ve halkın nasıl düşünüp davranması gerektiğini yasalarla belirleyen bir kutsal tanrı kurgusu bulunur ki, bu şekliyle aslında yolunu kaybetmiş halk için büyük bir lütuf olduğu öne çıkarılır. Öte yandan bu yasaların aslında bir sınıf farkı gözetmeksizin herkes için geçerli olduğu, en kusursuz şekilde ve büyük bir amaç doğrultusunda planlandığı söylenir. Böylece tanrı tasarısı sınıflar üzerinde, herkes için adil ve adeta bir hakem işlevi görür. İnsanlar kendi eylemlerinde ve düşünme

biçimlerinde bu büyük yaratıcının gölgesi ile denetim altında tutulurlar. Üstelik, eğer kutsal kitaplar ve elçiler aracılığı ile aktarılanlara uyulmazsa, sorumluluk da doğrudan bireyin omuzlarına yüklenir. Her konuda her şeyi bilen ve kusursuz bir iyi olarak tanımlanan tanrı, insanların ciddi hatalı davranışlar sergilemesine, birbirlerine, başka türlere ve gezegene büyük acılar yaşatmasına göz yumar. Bu durum bir kez daha tanrının iyiliğinin oldukça dolaylı ve ciddiyetsiz bir göstergesi olarak meşrulaştırılır ve mazur gösterilir. İnanç sistemlerinin bir diğer kesişim kümesi unsuru olan günah mekanizması burada devreye girer ve yasalara sadakatin en önemli bileşeni olarak bütün bu prangalanma – kısıtlanma sürecinde merkezi bir rol oynar.

Burada bir kez daha altının çizilmesi gereken şey, bütün bu kutsal olarak biçimlendirilen otoriter baba (tanrı) ve oğul (yeryüzündeki temsilcisi elçi, peygamber, kral vb.) ilişkisinin esasen ataerkil ve köleci karakterdeki bir toplumsal örgütlenme biçimi içinde yapılanmış olmasıdır. Verili bir zemindeki somut üretim ilişkileri ve buna tekabül eden toplumsal ilişkiler doğrudan toplumdaki egemen fikirleri belirlemektedir. Bu üretim ve bölüşüm ilişkileri, eski toplumlarda egemen inanç biçimi olan putlara tapma, paganizm veya genel olarak çok tanrılılığın yerine farklı inançlardaki halkların tek ve merkezi bir tanrı ve onun elçisi olarak saptanan şahıslar etrafında yeni türde bir örgütlenme modeliyle dönüştürülmelerini doğuracaktır.

Materyalizmin Önemi

İnanç sistemleri ve genel olarak dinler, toplumlar açısından çok yönlü bir rol oynamışlardır. Bu açıdan en başından itibaren hem bir siyasi perspektif sunma, hem hukuki çerçeveye sağlama, hem üretim ve bölüşüm ilişkilerinde bir planlama unsuru olma, hem bilinmeyen doğa olaylarını açıklama, hem de insanların düşünme ve eylemlerini sistemleştiren bir ahlaki yönelim şeklinde oldukça işlevsel bir bütünü oluştururlar.

Karl Marx ve Friedrich Engels, “Alman İdeolojisi” çalışması içinde, “insan tarihinin ilk önermesi elbette yaşayan insan bireylerinin varlığıdır. Öyleyse bulunması gereken ilk olgu bu bireylerin fiziksel bir şekilde örgütlenmesi ve bu örgütlenmenin sonucu olarak doğanın geri kalan bölümleriyle kurdukları ilişkilerdir” [4] diyerek temel materyalist yönelimin önemini belirtirler. Verili bir toplumdaki mevcut üretim ilişkilerinin diyalektik materyalist bir yöntemle derinlikli olarak analiz edilmesi, o toplumun din de dahil olmak üzere insanların düşünme, hayal kurma, sanat eseri üretme ve genel olarak kültürel yönelimlerinin anlaşılması açısından anahtar önemdedir. Bob Avakian, çalışmasında kapsamlı bir materyalist yöntem ve yaklaşımı doğrultusunda her üç dinin de belirgin kesişim noktalarını doğru şekilde yakalar. Bu kesişim noktalarının başında önceden de belirttiğimiz gibi toplumda kadının rolü gelir. Hristiyanların kutsal olarak kabul ettikleri İncil’deki kadın meselesine ilişkin Bob Avakian (2014, s. 28) çalışmasında pek çok çarpıcı örnek verir ve durumu şu şekilde özetler:

“İncil’de yazılanlar çok açıktır. İsa kadın erkek eşitsizliğine asla karşı çıkmamış, tam tersine kadınların erkeklerle ilişkilerinde daha aşağı konumda olduğu, hatta erkeklerin malı olduğu görüşünü öğretisine dahil etmiştir. Bu bizzat İsa’nın da sıkı sıkıya bağlı olduğu kutsal kitaplara ve dinsel geleneklere derinden nüfuz eden bir yaklaşımdır. En yoğun ifadesini de bekaret meselesinde bulur.”

Hristiyanlık ve eski Musevi geleneğinde kadın doğrudan itaat etmesi gereken bir mülk olarak görülmektedir. Bekaret meselesi ve cinsel ilişkiler saplantı derecesinde şekleştirelmıştır. Özel mülkün başkaları tarafından kullanılmamasının en somut ve iğrenç ifadelerinden biri olan bu mesele, İsa’nın annesine yönelik kurgusal “bakire Meryem” miti ile daha da yapılandırılır ve tanrısallaştırılır. Bu bir saflık, kutsallık, temizlik göstergesi olarak bütün bir teolojik anlatıya sirayet eder. Öte yandan İsa’nın babası Yusuf’a da

bir rol belirlenir. İncil'in mantığına göre İsa'nın biyolojik olmayan bu babası yine ilahi kabul edilen bir soyağacına dayandırılır. Böylece Kral Davud'a dek uzatılan bir geleneğin temsilcisinin oğlu olarak İsa yapılandırılır. Burada Bob Avakian'ın çalışmasında da belirttiği gibi, İsa'nın anne ve babasının zeminini doğrudan iki unsur belirler. Bunlar **bekaret (yani kadının mülk olarak görülmesi)** ve patriyarka, **açık bir erkek egemenliği ve erkeğin yüceltilmesi** hatta tarihsel bir şekilde kutsanmasıdır.

Son tek tanrılı din olarak yapılan ve elçileri tarafından yine kurgusal tanrının sözleri ile narsistik bir şekilde kendini en mükemmel, en eksiksiz olarak kabul ettirmeye çalışan İslam'ın kırmızı çizgileri de bir kez daha özel mülkiyetin korunması ve kadın olarak kendini gösterir. Önceki dinlerde olduğu gibi İslam'da da kadın açık bir şekilde efendi erkek figürü (koca, baba) tarafından boyunduruk altına alınan, şiddetin nesnesine dönüştürülen, özetle insandışılaştırılır.

Bob Avakian (2014, s. 101) şöyle aktarır:

“Yeniden İslamiyet’e dönersek, Muhammed’in hayatına ve öğretilerine ilişkin tarihsel değerlendirmelerin yanı sıra özellikle Kuran okunduğunda, Muhammed’in görüşleri, bildikleri ve bilmedikleri, neleri savunup övdüğü ve nelere karşı çıkıp kınadığı açıkça görülmektedir. Bütün bunlar onun içinde yaşadığı ve bir çok eşitsiz, zalim ve baskıcı ilişkiler içeren toplumu yansıtmakta ve Muhammed’in bunlar karşısında zorunlu, meşru ve adil addettiği değerleri, görüşleri ve gelenekleri içermektedir. Bunların arasında kölelik, esas olarak erkeklerin mülkü olan çocuk ve kadın kavramı, kadının erkeğe tabi olması, inananların inanmayanlara savaş açma hak ve yükümlülüğü ve kadınlar da dahil yağmalanan malların savaş ganimeti olarak alınması, farklı olanların diğerlerini sömürüp baskı altına almasını mümkün kılan genel ilişkiler bulunmaktadır – bunların tümü bağışlayıcı ve lütufkar Allah’ın adına ve onun sancağı altında yapılacaktır.”

Bakara Suresi'nin 222-223. ayetlerinde kadınları erkeklerin ekinliği olarak gören ve erkeklere diledikleri şekilde ekinliklerine varmalarını teşvik eden, Al-i İmran Suresi'nde kadınların altın ve gümüşler gibi insana süslü gösterildiğini bunların dünya hayatının geçimliği olduğunu belirtip değersizleştiren, Nisa Suresi 24. ayette savaş esiri olarak alınan kadınların köle ve cariye yapılmasına onay veren, yine Nisa Suresi 34. ayette kadını yatak odasında yalnız bırakmaktan dövülmesine kadar çeşitli ceza uygulamalarına yönelik erkeği teşvik eden, Enfal Suresi'nin ilk ayetinde savaş ganimetlerine yönelik Allah'ı meşrulaştırıcı olarak araya sokan bir dinin, ne Eski Ahit'teki özel mülkiyeti kutsayan ve kadınlara ve başka halklara yönelik katliam ve tecavüzleri onaylayan yaklaşımlardan, ne de Yeni Ahit olarak bilinen metinlerde İsa'nın köleliği kutsayan ve kadına taş atılmasına kadar çeşitli cezaları açıkça teşvik etmesinden temel bir farkı vardır. Bob Avakian'ın (2014, s. 41) belirttiği gibi Hristiyanlar arasında yaygın olan Eski Ahit – Yeni Ahit arasında ayrıma gitme tarzı bir çeşit oportünizmdir, keza İsa inandığı ve vaaz ettiği şeylerin temeli olarak Eski Ahit kitaplarından defalarca alıntı yapmıştır. Eski Ahit olmasaydı Yeni Ahit de olamayacaktı. Bu açıdan her iki çalışma bir bütünün parçaları olarak İncil içinde yer almaktadır.

Özet olarak Bob Avakian'ın da belirttiği gibi ne İslamiyet, Hristiyanlık ve Musevilikten daha iyidir ve daha insancıldır, ne de tam tersi.

“Açık Büfe” Dindarlık Üzerine

Bob Avakian'ın *“Tüm Tanrılardan Kurtulun!”* çalışması içinde dikkat çekici tespitlerden biri de “açık büfe” şeklinde ifade edilen bir çeşit inanç tüketim tarzıdır. Adeta bir büfeye veya markete girmişçesine kişiler işlerine yarayacak olan ürünleri sepetlerine atarlar ve alışverişlerini tamamlarlar. Böylesi yaklaşımlar bütün inanç sistemleri ve genel olarak ideolojiler için geçerlidir. Özellikle din alanında pek çok kişinin, dinlerin baskı ve şiddeti meşrulaştıran açık yasa ve

ilkelerini görmezden gelerek veya bunları dışarıda tutarak, olumlu buldukları çeşitli unsurları kendi değerler bileşkesi içine dahil ettiği bilinmektedir. Böylesi bir tutumun esasen dinle bir ilgisi bulunmamaktadır. Ancak burada öne çıkan iki önemli durum vardır. İlki, insanlar aslında bu pratikleriyle dinlerin revize edilebilen, gerektiğinde değiştirilen bir şey olduğunu farkında olmadan kendi pratiklerinde kabul etmiş olurlar. Dinin kutsallığından bahsederler ancak tanrının kelamı olarak belirtilen pek çok şeyi günlük yaşamlarında uygulayamazlar. Din bu hali ile günlük yaşama gerçekten uymayan zaman aşımı ve tarihsel bir anlatı olarak ele alınır. Din tarihselleştirilir. Fakat eylemdeki bu revizyon batıl inancın ve çeşitli ritüellerin kutsanmasını da şiddetlendirir. Çelişkili durum beraberinde “dinin dışına çıkma” “doğru yoldan ayrılma” “günah işleme” korkuları ile seyrederek. Açık büfeci inanç tüketimciliğinin bir diğer yönü ise aslında herkesin kendine göre bir din yaşama biçiminin gelişmesidir. Bu kadar farklı pratiklerin ve yüklenen anlamların nasıl olur da tek bir zeminde tek bir elçide, tek bir kitabın kutsallığında, tek bir dinin üstünlüğünde birleşebildiği oldukça tuhaf bir durum yaratmaktadır. Bu haliyle kutsal ilkeler ve yasalar bir kez daha sorgulanmaya açılır ve aslında insan sayısına göre modifiye edilmiş dinler devamlı türeyip durur. [\[5\]](#)

Açık büfeciliğin son dönemdeki belirgin örneklerinden biri de tutarlı bir materyalizm ve ateizme alternatif olarak yeniden ön plana çıkarılan deizmdir. Deizm başlangıca bir hareket ettirici unsur olarak tanrıyı yerleştiren, fakat bunun ötesinde tanrının maddi dünyadaki fenomenleri ve insanların eylemlerini doğrudan belirleyip gölgelemediğini iddia eden bir inanç pozisyonudur. Aristoteles’in kozmolojisinde ve genel olarak madde – biçim ayrımında teorik temelleri bulunan ve özellikle 17. yüzyıl İngilteresinde daha da sistemleştirilen deizm, dinsel bilgiye dolaysız biçimde sadece akıl yoluyla ulaşılabilceği ilkesini esas almaktadır. Deizm bu doğrultuda vahiy ve esine dayalı tüm dinleri reddeder. Burada bir kez daha biraz materyalizm, biraz rasyonalizm, biraz metafizik ve

kuruluşu sağlayan bir yaratıcı Tanrı sepete eklenmiştir. Pragmatizm ve eklektik yaklaşımlar hurafeye dayalı dogmatik inanç sistemlerinin olmazsa olmazıdır ve özellikle de orta sınıflar arasında azımsanmayacak bir etkiye bulunur.

Gizemsizleştirmenin Önemi

Alman materyalist ekolünün önemli düşünce insanlarından Ludwig Feuerbach, *“Hıristiyanlığın Özü”* çalışmasında; “Tanrı insanın en kişisel, en kendi olan ancak kendinden ayırdığı varlığıdır” [\[6\]](#) demiştir. Bu önemli vurguyu açmak gerekir. İnsanlar açısından Tanrı ne kadar öznel olursa aslında öznelliğini de o derece dışavurur. Yani Tanrı gerçekte insanın dışavurulmuş ve maddileştirilmiş halinden başka bir şey değildir. Tanrı kusursuzluğun, mutlak iyi ihtiyacının bir ürünüdür ve bu şekliyle Tanrı tüm iyiliklerin esas kaynağı olarak yapılandırılır. Sonlu insan yaşamının sonsuz alternatifidir, oluş ve bozuluşa tabi olan duyusal dünyanın hareketsiz aşkıdır, çokluğun karşısında biricik olandır.. Bu doğrultuda Karl Marx’ın dini “kalpsiz bir dünyanın kalbi” olarak betimlediği ve dini bu anlamıyla bir afyona benzettiği ünlü sözleri Tanrı tasarısının işlevini ve hangi çelişkilerin ürünü olduğunu doğru bir şekilde ifade eder. Tanrı tasarısı ve alternatif bir cennet alemi, sınıflara bölünmüş ve ağır eşitsizliklerin, baskının, korkuların ve acıların gölgesindeki insan topluluklarının tesellisi olarak tarihsel rolünü oynar.

Tanrıları yeryüzündeki çelişkilerin bir ürünü olarak tasarlayan insan toplulukları, elçiler ve kutsal olduğu kabul edilen metinlerle fiili dünyalarını da doğrudan belirlemiş olurlar. Zararlı hayal ve kurguların objektif realite üzerinde müdahalede bulunması insanlığı adeta bireysel hapisanelere mahkum etmiştir. Böylesi bir otokontrol sistemi en başta egemen sınıflar açısından muazzam bir konfor alanı sunar. Fakat öte yandan maddi dünyanın da sistematik olarak deforme edilmesine ve gereksiz büyük acılara neden olur.

Bob Avakian’ın *“Tüm Tanrılardan Kurtulun!”* çalışması boyunca

pek çok örnek ve araştırmadan beslenerek ısrarla altını çizdiği esas noktalardan biri, kutsal metin olarak kabul edilen bütün bu belgelerin, ilgili ayetlerin ve Tanrı kelamı olarak kabul edilen ifadelerin aslında insanlar ve insan toplulukları arasındaki siyasi ve askeri çatışmaları da kapsayan oldukça dünyevi faktörlere dayanması durumudur. Bütün bunların bilinmesi -bunlarla ilgili tarihsel ve sosyal gerçeklerin etraflı şekilde bilinmesi- aslında ortada bir kutsallığın bulunmadığını, dinlerin esas olarak insanların çeşitli ihtiyaçlarını karşılayabilmek için kendileri tarafından kurgulanan sistemli anlatılar ve çeşitli mitolojiler olduklarını açığa çıkartacaktır. Bob Avakian (2014, s. 94) bu gerçeğin bilinmesi ve bütün bunların ezilen halk kitlelerinin ve nihai olarak da tüm insanlığın çıkarları ve kurtuluşu doğrultusunda dönüştürülmesinin kritik önemini aktarır. Bu farkındalık ve dönüştürme süreci birbirinden bağımsız değildir, ancak biri olursa diğeri de tutarlı bir şekilde işleyebilir. Bu sürece temel olarak kutsal veya mistik olarak bilinen tüm unsurların aklın özgürleştirilmesi yolunda gizemsizleştirilmesi, yani kutsal motifli ideolojik örtünün kaldırılması diyebiliriz. Sistemli bir gizemsizleştirme pratiği olmaksızın maddi dünyanın gerçek işleyişi ve hareketi doğru şekilde anlaşılamaz.

Tasarı Dünyasından Gerçek Dünyanın Potansiyellerine

İnsanlık, sınırlarını dini anlatıların belirlediği mitolojik-hayali alternatif dünyaların boğucu ve çözümsüz sınırları ve normatifliği içinde binlerce yıldır hapsolmuş durumdadır. Tek tanrılı dinler bu hayali dünyayı daha da mükemmelleştirmiş ve pek çok yönden daha karmaşık hale getirmiştir.

Bob Avakian'ın da belirttiği gibi böylesi bir tasarı dünyasının ancak sanat alanında esasen bir sanat ürünü olarak yeri olabilir. Fakat inanç sistemleri salt bir sanat ürünü olmak istemezler, tarihsel yapılanmaları ve gelişimleri bu yönde değildir. Din çok daha fazlasını ister, gözünü bütün bir evrene, bütün bir maddi dünyaya dikmiş durumdadır. Gerçekte

bir tasarı olan ve hiçbir kanıtı olmayan, herhangi bir bilimsel ölçülebilirliği ve yanlışlanabilirliği bulunmayan, esasen bir kanıt sunma gibi derdi de bulunmayan dini ideolojilerin doğrudan maddi yaşama sirayet etmesi gibi tehlikeli bir durum yaşanmaktadır. Bu durum binlerce yıldır insan toplulukları üzerine kabus gibi çökmüştür. İnsanların düşünce ve eylemlerini devamlı olarak belirlemesinden ötürü, ayrıca korku, baskı, kaygı ve cezalarla toplumu geriye çekerek egemen sınıfların ezen ideolojisine ve eşitsiz ilişkilerine insanları teslim etmesinden ötürü, her tür dini ideolojinin bozucu etkisine karşı kararlı ve sistemli bir ideolojik mücadele yürütülmesi gerekmektedir.

Dini ideolojiye karşı ideolojik mücadeleyi önemsemeyen veya liberal düşünce yapılarından ötürü dini ideolojiye ve hurafeleri yücelten taraftarlarına yönelik idealize edilmiş bir “fırsat eşitliği” sunmaya çalışan özellikle orta sınıftan kesimler, insanlığı büyük bir uçuruma sürüklemenin açık bir suç ortaklığını yapmaktadır. Bob Avakian’ın (2014, s. 202) da belirttiği gibi orta sınıftan liberallerin anlamakta veya kabul etmekte aciz kaldıkları şey, dinci yobazların yalnızca kürtaşı yasaklamaya değil aynı zamanda ataerkil otorite ve baskıyı zorla tesis etmeye kararlı olan kişilerden oluşmasıdır. Ve böylesi insanlarla herhangi bir ortak zemin aramaya çalışmanın kesinlikle hiçbir temeli yoktur – hatta bu ilkesel olarak da bütünüyle yanlıştır.

Fakat öte yandan gerçek bir devrim hareketi için ve yeni bir toplum inşa ederken şüphesiz inançlı olan ve dini ideolojinin etkisi altında olan fakat toplumda olumluya doğru temel bir değişimden yana olan geniş toplumsal kesimlerle de belirli somut hedefler doğrultusunda biraraya gelmek ve birlikte mücadele yürütülmesi gerekmektedir. Bob Avakian (2014, s. 126) bu noktada Aydınlanmacılığın kendini beğenmiş tavrının reddedilmesi gerektiğinin önemle altını çizer:

“Köktendinciliğin şu veya bu türü de dahil, insanların dine derinden bağlı olduğunu ciddiye almamak onları hor görmek

demektir; bu tür inançların peşine takılmış insanlarla birlikte, onları bundan vazgeçirmek için mücadele etmeyi reddetmek aslında yığınları hor görmenin dışı vurumudur. Dinin en çok ezilenler de dahil olmak üzere halk yığınları üzerindeki etkisi onların özgürlükleri için savaşmalarını ve bütün insanlığın kurtarıcısı olmalarını engelleyen büyük pranga, büyük bir maniadır. Buna böyle yaklaşılmamalı ve karşısında mücadele edilmelidir. Verili herhangi bir zamanda haksızlığa ve baskıya karşı mücadelede dini inançlarına bağlı olan insanlarla birlikte olmak mümkün ve önemlidir.”

Bütün bu mücadelelerin belirleyici ilkesi, bu kesimlerle ideolojik mücadelenin kesinlikle sonlandırılmamasıdır.

Gerçeği olduğu gibi kabul etmek... Gerçeği, insan toplumu ve doğayla ilgili gerçeği bilinçli ve tutarlı bir bilimsel bakış açısı ve yöntemle ele almak... Ve bunu dönüştürmek.

İnsanların yaşadıkları üzüntüler ve kaygılarından dolayı ilahi bir teselliye ihtiyaç duymayacakları bir dünya yaratmak, her seferinde yaşanan gereksiz acıları ortadan kaldırmak, hiç bitmeyen ve gittikçe derinleşen bütün bu yoksulluklara ve kahredici eşitsizliklere bir son vermek gerekiyor. Çocukların kendileriyle alay edilmeden veya dini emirler tarafından korkutulmadan çok yönlü gelişimlerini özgürce sürdürebilecekleri, kadınların binlerce yıldır maruz kaldıkları ataerkil baskı ve cinsel şiddetten ilelebet kurtulacakları, yine kadınların annelik veya oldukça zararlı bir kavram olan bekaret gibi kriterlerle değerlerinin belirlenmeyeceği, toplumdaki tüm baskıcı ve eşitsiz ilişkileri kökten dönüştürmenin aktif özneleri olacakları [\[7\]](#), LGBTQ bireylerin cinsel yönelimleri ve yaşam tarzlarından ötürü hiçbir şekilde saldırıya uğramayacakları ve kendilerini toplumun tüm bireyleri gibi ifade edebilecekleri kökten farklı bir toplum, kökten farklı bir dünya mümkün. Bu dünyaya ulaşabilmek için insanlığın her tür dini ideoloji ve inanç sisteminden, bunların kurum ve temsilcilerinin boyunduruğundan kalıcı olarak kurtulabilmesi gerekiyor. Böylesi büyük ve

tarihi bir görev için şüphesiz en başta doğru bir önderliğe ve bilimsel bir yöntem ve yaklaşıma ihtiyaç bulunmaktadır. [8]

Referanslar:

[1] Avakian, B., 2014. *Aklı Özgürleştirmek ve Dünyayı Kökten Değiştirmek İçin: Tüm Tanrılardan Kurtulun!* N. Domaniç (Çev.), İstanbul: El Yayınları. s.246

[2] Kaynak için bkz: <https://twitter.com/ankarabarosu/status/1254372752678694912>

[3] DHA. *Diyanetten Zina ve Eşcinsel İlişki Açıklaması* [online]
<https://www.cnnturk.com/turkiye/diyanetten-zina-ve-escinsel-iliski-aciklamasi>
[erişim tarihi: 30 Nisan 2020]

[4] Marx, K & Engels, F., 2013. *Alman İdeolojisi (Feuerbach)*. E. Aktan (Çev.), Ankara: Alter Yayıncılık. s. 12

[5] Bob Avakian'ın "*Tüm Tanrılardan Kurtulun!*" içinde detaylı şekilde ifade ettiği bu "açık büfecilik" yaklaşımının bir çeşidini, her tür baskı ve sömürü ilişkisinin kökten ortadan kaldırılması ve yeni bir toplumun inşa edilmesine rehberlik eden komünizm bilimiyle bu bilimin uygulayıcıları arasındaki ilişkide de görmek mümkündür. Marksizmi bir bilim olarak değil de salt bir alternatif tarih düşüncesi, radikal felsefe veya genel bir ideoloji olarak gören yaklaşımlar bu bilimin kararlılıkla sahip çıkılıp korunup geliştirilmesi gereken esas çekirdek unsurlarının pek çoğunu dışarıda bırakarak, bunun çeşitli ikincil yönlerini veya bilimsel çekirdeği ile çelişen hatalı tali unsurlarını sepetlerine atarak buradan bir komünizm üretmeye çalışırlar. Tıpkı dini inanç sistemlerinde olduğu gibi, bir kez kuramın temel unsurları kapı dışarı edilince geriye kalan sembollerin, kurucuların, çeşitli metinlerin sıklıkla vurgulanması durumu bu açık büfecileri bilimsel yapmaz, aksine bilimin kaba bir karikatürüne dönüştürür.

[6] Feuerbach, L., 2004. *Hristiyanlığın Özü*. D. Bulut (Çev.), Ankara: Öteki Yayınevi. s.57. Feuerbach, dini insan aklının bir rüyası olarak tanımlar ve şunu belirtir: "Ancak rüyalarda bile, kendimizi bir boşlukta ya da cennette değil, gerçek dünyada görürüz, günlük hayatın sıradanlığından öte, hayal gücünün o büyüleyici, görkemli dünyasında görürüz kendimizi."

[7] Bob Avakian, "*Tüm Tanrılardan Kurtulun!*" çalışmasında geleneksel baskıya maruz

kalan kadınlarla emperyalist sistemin merkezlerinde farklı türden baskı biçimlerine maruz kalan kadınlar arasındaki gerçek çelişkilere ve bu çelişkilerin doğru yönetilmezse aldığı problemlili biçimlere değinir. Emperyalist sistemin merkezlerindeki kadınlara yönelik baskı biçimleri (pornografi, fütursuz bir tüketim kültürü, metalaştırılma vb.) özellikle geleneksel bir sistemden gelen insanlara büyük ölçüde “aşırı özgürlükmüş” gibi görünür. (Bkz: ss. 136-137)

“Karşıt kutuplar bu şekilde bir kez daha birbirlerini güçlendirme eğilimine girer. Geleneksel dini kurallara bağlı olmayan kişiler bile bu istismarcı çürümeye bakıp haklı olarak, “Bu korkunç bir şey. Çocuklarıma buna maruz kalmasını istemem” der. Ve özellikle geleneksel ataerkil bir yapıdan geliyorsanız yalnızca bütün bunlara tepki göstermekle kalmaz, ataerkil otoriteyi daha güçlü bir şekilde savunmaya meyledersiniz.”

Bob Avakian benzer bir çelişkinin eşitsizlikler ve köktendincilik arasında yaşandığını belirtir. Bunlardan birinin artması diğerini yoğunlaştırıp artırmaktadır. Bununla birlikte eşitsizliklerin artması yalnızca köktenciliği geliştirmez beraberinde devrimci dönüşüm için potansiyel zemini de genişletir. (Bkz: ss. 129)

[8] Komünizmin yeni sentezinin mimarı olan DKP ABD Başkanı Bob Avakian, insanlığın kurtuluşu ve komünist bir dünyanın gerçekten kazanılması doğrultusunda geliştirmiş olduğu kuramsal çerçevesi ile gerçek bir devrim hareketinin önderi konumundadır. Bob Avakian’ın eleştirel aklı ve burjuvazinin ve dini ideolojinin dar ufkunun ötesini görebilmeyi teşvik eden bu kapsamlı çalışmanın temel bileşenleri için bkz: <http://yenikomunizm.com/kategori/yenisentez>